

Korbel Foundation College, Inc

Purok Spring, Brgy. Morales, City of Koronadal

Tel Number 877-2051/0228-1996

Panitikang Filipino

**Filipino II
Panitikan**

**Inihanda ni:
Joy May C. Gulay**

Sa katapusan ng linggo ito ang mga mag-aaral ay inaasahang:

- 01** Nabibigyang kahulugan ang panitikan.
- 02** Naiisa-isa ang uri ng panitikan ayon sa paghahalin at ang anyo ng panitikan.
- 03** Nauunawaan ang panitikang Filipino: mga problema at solusyon ni Rustica C. Carpio.
- 04** Nalalaman kung ano ang masasabi natin sa mga suliranin ng panitikang Filipino sa ngayon?

Introduksyon

Bawat bansa ay may sari-sariling kultura, may sari-sariling pambansang identidad na madaling pagkakakilanlan ng bawat isa. Kung natural lamang sa bawat isa ang magkaroon ng sariling wika, natural lamang din na magkaroon ang bawat isa ng sariling panitikan. Panitikang magsasalamin sa tangi at tunay na sarili—pagkatao, pagkalahi at pagkabansa.

Ang Gresya, halimbawa, kahit mga guho na lamang ang natitira sa ginintuan nitong sibilisasyon, magpahanggang ngayon, ay dinarakila pa rin dahil nagkaroon ito ng isang Homer na nagtitiyagang sumulat ng isang walang kamatayang epiko, ang Iliad, upang luwalhatiin ang mga kaugalian at paniniwala, ang mga pagpupunyagi at pakikipagtunggali nito sa buhay noong sinauna.

Hindi ba't ang India ay patuloy na kinabibighanian ng buong daigdig dahil may Mahabharata at Ramayana ito ay may Tagore? Ang Inglatera ay may Beowulf at may Shakespeare. Ang Italya ay may Aeneid at may Dante. Ang Kakristiyanuhan ay may Bibliya. Ang Kamusliman ay may Koran.

Magpasapanahong ito, ang mga aklat at mga manunulat na nabanggit ay ditinitigilang basahin at pag-aralan ng mga may pagpapahalaga sa likas na karunungan at may pagmamalasakit sa kabuluhan ng kultura sa buong mundo sapagkat tinataglay ng mga ito ang mga lantay na diwang unibersal at walang hanggan.

Introduksyon

Sanhi nito, sabihin pa, ang lakas ng impluwensya ng panitikan ay mapagpalaya sa tao. Ang Amerika ay nagtamo ng kalayaang sibil at mga karapatang pantao dahil sa paghihimagsik na impluwensiya ng mga kaisipang naihasik ng Uncle Tom's Cabin ni Harriet Beecher Stowe. Ang Pilipinas dahil sa mapang-udyok na nasyunalismong ipinamumulat sa mga Pilipino ng Noli Me Tangere at El Filibusterismo ni Dr. Jose P. Rizal ay gayun din.

Sa pamamagitan ng panitikan nabubuo ang pagkalahi ng bawat bayan. Sa pamamagitan ng panitikan nagniningning ang Kalayaan ng bawat nasyon. Sa pamamagitan ng panitikan, ng Panitikang Filipino, ang pagka-Pilipino ng Pilipinas ay sumisikat tulad ng araw na tinutunton at tinitingala sa silangan ang katalinuhan, katapangan, kagitingan, kabayanihan at Kalayaan ng lahing kayumanggi.

Datapwat, sa kasalukuyang panahon ng kabihasnag-Pilipino, na ang oryentasyon ng pagtanaw sa buhay at pag-unlad ng pamumuhay, bukod sa hubog- kolonyal, ay hilig-siyensya at teknolohiya at industriya, napakasakit o kung hindi man ay nakapanghihinayang pakaisip-isipin na ang panitikan, ang Panitikang Filipino, ay wala nang kabuluhan kaya pinawawalang-pakundangan nang aralin ng mga kabataang estudyanteng Pilipino.

Introduksyon

Sa kanilang pagtingin, ang panitikan ay isang larangang pangkatakataka na lamang na tanging mga baliw at idealist ana lamang ang nagtataguyod. Mangyari, ang asensong material—kayamanan at kapangyarihan dulot ng salapi—na mapulitikang ipinapangangako ng kaalamang pansiyensya at panteknolohiya ay hindi nila nakikinita a panitikan. Mangyari pa, dala ng pagkakaalipin sa paniniwalang ito, ang halaga ng buhay ay nababalewala na rin. Dumaragsa ang dahas. Dumarami ang barbaro. Bagay sa hayop ang modo ng mundo. Sa buhay na ganito ang takbo, namamatay ang tao na walang naiiwang alaala kundi kawalan.

Samantala, kung nauunawaan lamang sanang lubis ng mga estudyante ang tunay na kahulugan at kabuluhan ng panitikan sa kanilang buhay bilang tao t bling Pilipino, kung gaano kasuperyor at kapaki-pakinabang ang makukuha nila't mararatig na antas ng kaunlaran sap ag-aaral nito at pagpapahalaga, makatitiyak na mas magiging magantimpala at maluwalhati ang tagumpay na tatamuhin nila sa karera nilang matapos at sa trabaho nilang maisasakatupan. Hndi rin malayo ritong makamit nila ang kontentong pamumuhay, maligayang pagtanda at mapayapang pagkamatay dahil walang dapat pagsisihan ang isang taong may mbuting pagtingin at matibang na paghatol sa sarili, sa kapwa at sa lahat ng bagay sa mundo.

Ang Kahulugan ng Panitikan

➤ Ang panitikan ay talaan ng buhay.

▪ **Uri ng Panitikan ayon sa Paghahalin**

1. Pasalindila- Noong araw na hindi pa natututuhan ng mga ninuno ang sistema ng pagsulat, ang panitikan ay sa pamamagitan lamang ng bukambibig o pagbigkas nito, ito nalilipat-lipat-isip. Sa kadalasang sa pagsasaawit, pagsasakuwento o pagsasatula, ito'y namememorya ng karamihan.

- **Uri ng Panitikan ayon sa Paghahalin**

2. Pasalinsulat

- ang mga kaalamang dati ay bukambibig lamang ay nakuha ng maisulat sa mga dahon o balabak ng halaman o maiukit sa mga bato o kahoy.

Uri ng Panitikan ayon sa Paghahalin

3. Pasalintroniko o Paelektroniko-

- dito ay pawng mga kagamitang pang-elektroniko na ang ginagamit sa pagtatala ng panitikan kaya nagiging awdyo-biswal na ang dating.

Anyo ng Panitikan

1. Patula

- ang anyong ito ay kapag taludturan at saknungan.

▪ Anyo ng Panitikan

2. Patuluyan

- ang anyong ito ay kapag sa karaniwan o ayon sa tuwirang kinasanayang pagsasalita ng tao ito ipinapahahayag.

▪ Anyo ng Panitikan

3. Patanghal

- ang anyong ito ay kung ipinapalabas sa tanghalan o isinasadula.

▪ **ANG PANITIKANG FILIPINO: MGA PROBLEMA AT SOLUSYON NI RUSTICA C. CARPIO**

Malaki ang aking paniwala na ang panitikan ay isang bihikulo Sa pagsulong ng bansa, na ito'y isang daan upang ang kabihasan ay umunlad at magbunga ng mga mabuting supling. Hindi ba't kayo, tayo, ay may panlahat na hangarin na ang panitikan ay palaging magningas sa pagpapatalastas ng katayuang pantao na sa wikang Ingles ay tinatawag na "human condition." Nagtitiwala akong lahat tayong nagkakatipon ngayon ay may marubdob na pagmamalasakit sa panitikan, na sa kabila ng mga pagtudyo at pasaring ng mga taong pawing ang sinasamba ay ang materyalismo at laging umaasa sa mga bagay na mayabong, tayo'y nananatiling matapat na tagataguyod at tagasunod ng sining ng pagsulat.

▪ **ANG PANITIKANG FILIPINO: MGA PROBLEMA AT SOLUSYON NI RUSTICA C. CARPIO**

Ang wika ni F R. Leavis, sa introduksiyon ng aklat na *Selected Literary Criticism*.: Henry James: “the significance we look for in creative literature is a matter of the sense of life, the sense of potentialities of human experience, it conveys. (Ang kahalagahan ng ating hinahanap sa malikhaing panitikan ay isang sangkap na kaugnay ng pandama ng buhay, ang sangkap ng potensiyalidad ng pantaong karanasan na ipinababatid nito.)

▪ **ANG PANITIKANG FILIPINO: MGA PROBLEMA AT SOLUSYON NI RUSTICA C. CARPIO**

Huwag nating sabihing ang tunay at wagas na panitikan ay papayagan nating maging lunday ng propaganda. Huwag nating kusang yurakan ang kagandahan ng malikhaing panitikan na lubhang kailangan natin upang papanatiliing dalisay ang pagdaloy ng katotohanan sa ating kaisipan.

▪ **ANG PANITIKANG FILIPINO: MGA PROBLEMA AT SOLUSYON NI RUSTICA C. CARPIO**

Noon nga raw dumating dito sina Ferdinand Magellan, si Magellan mismo ay pinarangalan ng mga Pilipino sa pamamagitan ng pagtatanghal ng isang katutubong dula “to celebrate the fact that the Filpnos and Spaniards were now brothers.” (Upang ipagdiwang ang bagong pagkakapatiran ng mga Pilipino at mga Kastila.) Si Padre Gaspar de San Agustin daw mismo ay humanga sa mga Pilipinong dinatnan ng mga Kastila, at nakita nila na ang mga ito’y “especially fond of comedies and farces, and, therefore, there is no feast of consequence unless there is a comedy” (lalong mahilig sabmga komedya at palabas na katatawanan at samakatuwid ay walang mahalagang pista ang hindi nagkakaroon ng pagtatanghal ng komedya.”

▪ **ANG PANITIKANG FILIPINO: MGA PROBLEMA AT SOLUSYON NI RUSTICA C. CARPIO**

Marahil ang dapat nating gawin ay pagyamanin ang ating panitikang Filipino, at nang sa gayon, kahima't marami at di mabilang ang tatangkilik sa panitikang Ingles, ay patuloy nating bubuhayin ang bukal na siyang nagbibigay buhay at lakas sa ating pagsasalarawan ng ating mga lamang-isip at nang ang mga ito' y gumitaw na magaganda at makabuluhang katha na nagsasalaman ng mga tunay na iniisip ng ating gunita at nararamdaman ng ating mga puso. Hindi kaya wasto ito?

▪ **ANG PANITIKANG FILIPINO: MGA PROBLEMA AT SOLUSYON NI RUSTICA C. CARPIO**

Noong panahon ng pananakop ng Hapon (1941-45). Nahasa rin ang pagsulat na “pamumunang panlipunan bukod sa “pamumunang pampanitikan.” Hindi naman katakataka ito. Nalimutan na ba natin na ang mga magagandang tugtugin at awitin kung magkaminsa’y hinahabi sa gitna ng pamimighati ng may likha? Bakit nga ba nagkaroon tayo ng Florante at Laura ni Francisco Baltazar at ng Noli Me Tangere at El Filibusterismo ni Jose Rizal? Hindi ba’t ang mga ito’y bunga ng nagdurusang mga isip at nagsisiklab na mga damdamin na ibig sumigaw at ibahagi sa mga kababayan at sa iba’t ibang sulok ng daigdig ang pagkaapi ng bansang Pilipinas sa kamay ng mga Kastila?

▪ **ANG PANITIKANG FILIPINO: MGA PROBLEMA AT SOLUSYON NI RUSTICA C. CARPIO**

Sa panig naman ng panitikan ukol sa dula, nagkaroon din ng mga gintong araw ito noong panahon ng pananakop ng Hapon. Maraming dula ang itinanghal sa mga sinehan, at ang mga dulang ito'y orihinal na isinulat sa wikang Tagalog. Ang iba nama'y mga dulang Ingles na isinalin sa Tagalog. Nariyan halimbawa ang pangkat nina Lamberto V. Avellana at Daisy Hontiveros-Avellana ng Barangay Theater Guild at mga iba pang samahan na naging masigla sa pagtatanghal ng kung hindi lamang upang magdulot kasiyahan sa mga manunuod kung hindi upang makapagpahayag ng ilang mensahe o kalatas sa mga taon-lalo na iyong may tudlang pag-uyam sa mga kaawaay.

▪ **ANG PANITIKANG FILIPINO: MGA PROBLEMA AT SOLUSYON NI RUSTICA C. CARPIO**

Ang panitikang Filipino noong bago mag-1960 ay masasabing makaluma, dala pa rin nito ang mga impluwensiya ni Francisco Balagtas Baltazar halimbawa. Ngunit sa tulong na rin ng mga pamantasan kung saan may mga asignaturang tumatalakay sa pagsulat at sa pagsusuri ng mga gawaing kathang-isip, ang panitikang Filipino ay naging makabago na-lalo na noong pagitan ng 1960 at 1970. Sa ilalim ng impluwensiya ng mga manunulat kanluran, ang ating mga nakababatang manunulat aynagsimulang gumamit ng pamamaraang kanluranin. Maituturing na ang ating mga manunulat ay naging makabago, naging cosmopolitan, wika nga ni Bienvenido Lumbera.” At ito y lalo nang nadarama sa larangan ng tula.

▪ **Ano ang masasabi natin sa mga suliranin ng panitikang Filipino sa ngayon?**

1. Bagama't malaki na ang iniunlad ng ating panitikang Filipino, kakaunti pa rin ang tumatangkilik dito, hindi tulad ng pagtangkilik nila sa panitikang banyaga lalo na sa Ingles.
2. Totoo ngang ang panitikang Filipino ay pinag-aaralan sa mga eskuwelahan-may mga paaralan naman na ni ayaw ibilang ito sa mga asignatura dahil alam na raw ng mga mag-aaral ito at dahil totoo raw na maraming asignaturang dapat bigyan ng daan.
3. Mahina ang benta ng mga aklat na pampanitikang Filipino. Maliban na lamang kung ang aklat ay pampaaralan, walang aklat na isinulat ng isang Pilipino, para basahin ng kapwa Pilipino, ang makaabot sa pagbebenta ng mahigit na 10,000 kopya, ayon sa bantog na nobelistang Celso Al. Carunungan.

▪ **Ano ang masasabi natin sa mga suliranin ng panitikang Filipino sa ngayon?**

4. Maraming manunulat ngayong panahong ito ang hindi man lamang bumabasa ng mga sinulat ng ibang manunulat.
5. Ang ilang manunulat ay sumusulat nga ngunit ang idyomang ginagamit ay malayo sa pulso ng mga mambabasa.
6. May mga manunulat na nagsasabing napakaliit ng kita sa pagsusulat.

▪ **Ano ang masasabi nating mga suliranin ng panitikang Filipino sa ngayon?**

7. May mga manunulat na kulang sa lakas at tiyaga upang magsigasig sa pagsusulat- kahima't maraming balakid na nagkalat sa kanyang landas.
8. May mga manunulat na pabaya sa kanilang sining.
9. May mga kritiko na hindi lubos na nagbibigay ng kahalagahan sa kanilang tungkuling maglahad ng mabuting hatol ukol sa isang bahagi na sinulat- kung ito'y may ganda o may sala.

▪ **Ano ang masasabi natin sa mga suliranin ng panitikang Filipino sa ngayon?**

10. Ang “diction o paraan ng pamamahayag o pili ng salita ay isang bagay na nagiging simula ng hindi pagkakaunawaan ng manunulat at ng mga mambabasa.
11. Mayroon pa ring mga gusot at hidwaan ang mga namumuno sa wika.
12. Kulang ang mga naisulat na kalipunan ng pamumuna at panunuri at kulang din ang mga manunuring mapagkakatiwalaan at kagalang-galang.

Buod

- Ang panitikan ay talaan ng buhay.
- Uri ng Panitikan ayon sa Paghahalin: pasalindila, pasalinsulat, at pasalintroniko o paelektroniko.
- Anyo ng panitikan: patula, patuluyan, at patanghal.
- Ang panitikang Filipino: mga problema at solusyon ni Rustica C. Carpio: Malaki ang aking paniwala na ang panitikan ay isang bihikulo Sa pagsulong ng bansa, na ito'y isang daan upang ang kabihasnan ay umunlad at magbunga ng mga mabuting supling. Ang wika ni F R. Leavis, sa introduksiyon ng aklat na Selected Literary Criticism.: Henry James: "the significance we look for in creative literature is a matter of the sense of life, the sense of potentialities of human experience, it conveys. Huwag nating sabihing ang tunay at wagas na panitikan ay papayagan nating maging lunday ng propaganda.

